

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av strafflagen och till vissa lagar som har samband med den

Inledning

Justitieministeriet ber om utlåtanden om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av strafflagen och till vissa lagar som har samband med den.

I propositionsutkastet föreslås flera ändringar i strafflagen och i annan lagstiftning.

I 48 kap. i strafflagen, som gäller miljöbrott, föreslås flera ändringar i bestämmelserna om miljöförstöring och naturskyddsbrott för att göra nya gärningssätt straffbara eller precisera gällande bestämmelser. Till paragrafen om miljöförseelse föreslås att det införs en bestämmelse om lindriga gärningssätt för vissa nya föreslagna brott. I paragrafen om miljöförstöring av oaktsamhet görs de tekniska korrigeringar som föranleds av andra föreslagna ändringar.

Dessutom föreslås det att det till 48 kap. i strafflagen fogas nya bestämmelser om avfallsbrott, grovt avfallsbrott, försvagning av atmosfären, grov försvagning av atmosfären, brott som gäller utsläppande på marknaden av miljöfarlig produkt, grovt brott som gäller utsläppande på marknaden av miljöfarlig produkt, brott gällande invasiva främmande arter och miljösabotage. Till 48 a kap. i strafflagen, som innehåller bestämmelser om naturresursbrott, fogas å sin sida nya bestämmelser om avskogningsbrott och grovt avskogningsbrott.

I 48 och 48 a kap. i strafflagen föreslås dessutom en bestämmelse om tillämpningsområdet, enligt vilken med bedrivande av verksamhet utan tillstånd i nämnda kapitel ska jämföras att bedriva verksamhet med stöd av ett av den behöriga myndigheten beviljat tillstånd i samband med ansökan om vilket tillståndsmyndigheten har vilseletts beträffande väsentliga omständigheter för beviljandet, mutats eller tvingats, eller med stöd av ett tillstånd som på ett uppenbart och väsentligt sätt strider mot relevanta materiellrättsliga krav.

Även straffbestämmelserna i andra kapitel i strafflagen som gäller underlåtenhet att anmäla grovt brott och brott som begåtts i terroristiskt syfte kompletteras till följd av förslaget att kriminalisera miljösabotage. Till följd av ändringen av bestämmelsen om brott som begåtts i terroristiskt syfte görs behövliga ändringar i vissa andra bestämmelser i strafflagen. Med anledning av de ändringar som gäller de föreslagna nya straffbestämmelserna föreslås det också behövliga ändringar i bestämmelsen om preskription av åtalsrätten i 8 kap. 1 § i strafflagen samt i 48 kap. 10 § i strafflagen om från utländska fartyg i den ekonomiska zonen

begångna miljöbrott.

Straffskalan för samfundsbot som påförs juridiska personer, om vilken det föreskrivs i 9 kap. 5 § i strafflagen, ändras så att den allmänna skalan är minst 2 000 och högst 3 000 000 euro, och den särskilda skalan för synnerligen stora juridiska personer är minst 15 000 och högst 40 000 000 euro, dock högst fem procent av den juridiska personens globala omsättning eller motsvarande avkastning under den räkenskapsperiod som föregår påförandet av samfundsboten. På grund av det nämnda förslaget upphävs bestämmelserna i 46 kap. 13 § i strafflagen om en särskild skala för samfundsbot som döms ut på grund av sanktionsbrott. Det föreslås att tillämpningsområdet för juridiska personers straffansvar utvidgas till de föreslagna nya brotten.

Det föreslås att vissa bestämmelser i tvångsmedelslagen och polislagen samt i medborgarskapslagen, gränsbevakningslagen, lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen och lagen om Finlands ekonomiska zon ändras på grund av ändringar i straffrättsliga regleringen i strafflagen.

I lagen om offentlig upphandling och koncession samt i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster föreslås att de föreslagna lagakraftvunna domarna om grovt avfallsbrott, grov försvagning av atmosfären, grovt brott som gäller utsläppande på marknaden av miljöfarlig produkt och miljösabotage ska leda till uteslutning ur anbudsförandet på det sätt som avses i lagarna i fråga. På grund av skyldigheterna enligt EU:s avskogningsförordning och på grund av att det föreslås nya straffbestämmelser i strafflagen om avskogningsbrott och grovt avskogningsbrott föreslås det att det till lagen om tillsyn över skyldigheterna och om påföljder enligt EU:s avskogningsförordning fogas en bestämmelse om uteslutning ur anbudsförandet för viss tid på basis av en lagakraftvunnen dom om grovt avskogningsbrott. Med anledning av de nämnda förslagen föreslås det också att straffregisterlagen ändras.

I lagen om tillsyn över skyldigheterna och om påföljder enligt EU:s avskogningsförordning föreslås dessutom vissa andra ändringar som föranleds av skyldigheterna enligt EU:s avskogningsförordning och av att det föreslås nya straffbestämmelser i strafflagen om avskogningsbrott och grovt avskogningsbrott.

I miljöskyddslagen för sjöfarten, naturvårdslagen och lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter föreslås vissa ändringar som konstaterats vara nödvändiga i samband med beredningen av genomförandet av miljöbrottsdirektivet.

Dessutom föreslås det att de ändringar som behövs till följd av ändringen av strafflagen görs i vissa andra författningar på miljöområdet. Dessa ändringar gäller bestämmelser som hänvisar till straffbestämmelserna i strafflagen.

Bakgrund

Beredningen av propositionen baserar sig på Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1203 om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser och om ersättande av direktiven 2008/99/EG och 2009/123/EG (nedan miljöbrottsdirektivet), som antogs i april 2024. Tidsfristen för det nationella genomförandet av direktivet är den 21 maj 2026.

Justitieministeriet tillsatte den 21 maj 2024 en arbetsgrupp med uppgift att bedöma vilka

lagstiftningsändringar genomförandet av miljöbrottsdirektivet förutsätter och bereda de lagstiftningsändringar som behövs utgående från detta. Arbetsgruppen hade dessutom till uppgift att bedöma hur skyldigheterna som ingår i direktivet och som gäller böter för juridiska personer kan fullgöras genom en ändring av bestämmelserna i 9 kap. i strafflagen, inklusive en ändring av skalan för samfundsbot så att den allmänt baserar sig på omsättningen. Arbetsgruppen hade också i uppgift att bedöma de huvudsakliga konsekvenserna av ändringarna. Arbetsgruppens förslag utarbetades i form av en regeringsproposition.

Arbetsgruppen tillsattes för mandatperioden 21.5.2024–31.5.2025. Arbetsgruppens mandatperiod förlängdes i maj 2025 till den 31 oktober 2025.

Arbetsgruppen slutförde sitt arbete den 5 november 2025. Betänkandet var till övriga delar enhälligt, men det innehöll en avvikande mening från jord- och skogsbruksministeriet om att utsträcka straffansvaret för juridiska personer till grundformen av jaktbrott.

Utifrån propositionsutkastet som arbetsgruppen hade utarbetat fortsatte beredningen vid justitieministeriet. Utlåtande begärs om utkastet till regeringens proposition som undergått fortsatt beredning.

Målsättningar

Syftet med de lagändringar som föreslås i propositionen är att stärka miljöskyddet och förbättra iakttagandet av den materiella miljölagstiftningen. I och med de ändringar i lagstiftningen som föreslås i propositionen ändras Finlands lagstiftning så att den motsvarar skyldigheterna enligt miljöbrottsdirektivet.

Svarsanvisningar för mottagare

Vem som helst kan lämna ett utlåtande.

För att underlätta behandlingen av remissvaren ber justitieministeriet att utlåtandet i mån av möjlighet delas upp enligt mellanrubrikerna i slutet av denna begäran om utlåtande.

Vi ber er i första hand lämna ert utlåtande via tjänsten utlatande.fi. Anvisningar för registrering och användning av tjänsten finns på utlatande.fi på sidan Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: [lausuntopalvelu.om\(at\)gov.fi](mailto:lausuntopalvelu.om(at)gov.fi)). Ministerierna ska dessutom föra in det utlåtande som de lämnat i utlåtandetjänsten i ärendehanteringssystemet VAHVA för ärende VN/10831/2024.

Om utlåtandet inte kan ges i utlåtandetjänsten, kan utlåtandet alternativt sändas till ministeriets registratorskontor per e-post till adressen kirjaamo.ym@gov.fi eller per post till adressen [kirjaamo.om\(at\)gov.fi](mailto:kirjaamo.om(at)gov.fi) eller per post till adressen Justitieministeriet, PB 25, 00023 Statsrådet. I utlåtanden som lämnas till registratorskontoret ska ärendenummer VN/10831/2024 anges. Dessutom ber vi att utlåtandet sänds till registratorskontoret till exempel som bilaga till e-postmeddelandet i Word- eller PDF-format, så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom en privatpersons e-postadress.

Alla utlåtanden som lämnas är i princip offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i

myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor ([https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt,-ID OM034:00/2024](https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt,-ID%20OM034:00/2024)). En privatpersons utlåtande publiceras dock av datasekretesskäl på projektsidorna endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i foljebrevet till det.

Alla utlåtanden i tjänsten utlåtande.fi, inklusive privatpersoners utlåtanden, är automatiskt synliga för alla i tjänsten. Ministeriet publicerar inte utlåtanden som lämnats in till registratorskontoret i utlåtandetjänsten.

I utlåtandet ska onödiga personuppgifter inte uppges. Även om ett utlåtande som en privatperson lämnat till registratorskontoret inte publiceras på webben, är utlåtandet tillgängligt för alla vid ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tidtabell

Utlåtanden kan lämnas fram till den 31.3.2026.

Beredare

Leena Mäkipää, lagstiftningsråd, tfn 029515 0082, leena.makipaa@gov.fi

Länkar:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM034:00/2024> - Ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanoa koskeva hanke Hankeikkunassa

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM034:00/2024> - Projektet Genomförande av miljöbrottsdirektivet på Projektportalen

Bilagor:

[HE luonnos laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.docx](#) - Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

[RP utkast med förslag till lag om än av strafflagen och till vissa lagar som har samband med den.docx](#) - Propositionens huvudsakliga innehåll och lagförslag på svenska

Sändlista:

Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Akava r.y.
Apulaisprofessori Heikki Kallio – Itä-Suomen yliopisto
Apulaisprofessori Tatu Hyttinen – Turun yliopisto
Arktisen Lapin ympäristönsuojelu

Associate Professor i straff- och processrätt Heli Korkka-Knuts – Åbo
Akademi
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Elinkeinoelämän keskusliitto EK r.y.
Etelä-Suomen syyttäjäalue
Finanssiala r.y.
Finanssivalvonta
Greenpeace Suomi
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Julkiset Oikeusavustajat r.y.
Juristiliitto – Juristförbundet
Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus
Kainuun kärjäoikeus
Keskusrikospoliisi
Korkein oikeus (varataan tilaisuus antaa lausunto)
Lapin kärjäoikeus
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Lounais-Suomen poliisilaitos
Luonnonvarakeskus
Lupa- ja valvontavirasto
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat r.y.
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK r.y.
Natur och Miljö
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeuspoliittinen yhdistys - Rättspolitiska föreningen - Demla r.y.
Oikeusrekisterikeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjois-Suomen elinvoimakeskus
Pohjois-Suomen syyttäjäalue
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Professori Anne Kumpula – Turun yliopisto
Professori Elina Pirjatanniemi – Åbo Akademi
Professori emeritus Matti Tolvanen
Professori Ida Koivisto – Helsingin yliopisto
Professori Kimmo Nuotio – Helsingin yliopisto
Professori Minna Kimpimäki – Lapin yliopisto
Professori Sakari Melander – Helsingin yliopisto
Professori Veikko Vahtera – Tampereen yliopisto
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos
Ruokavirasto

Saamelaiskäräjät
Savonlinnan kaupunki, ympäristönsuojelupalvelut
Sisäministeriö
Sisä-Suomen poliisilaitos
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.
Suomen Asianajajat
Suomen Kuntaliitto r.y. (ml. Julkisten hankintojen neuvontayksikkö)
Suomen luonnonsuojeluliitto
Suomen luontopaneeli
Suomen Metsästäjäliitto r.y.
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto r.y.
Suomen riistakeskus
Suomen Syyttäjähdistys r.y.
Suomen Tuomariliitto r.y.
Suomen Varustamot r.y.
Suomen yhtiöoikeusyhdistys r.y.
Suomen ympäristökeskus SYKE
Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura r.y.
Suomen Yrittäjät r.y.
Säteilyturvakeskus
Säätiöt ja rahastot r.y.
Tampereen kaupunki, ympäristönsuojeluyksikkö
Tilastokeskus
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK r.y.
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Vaasan hovioikeus
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
WWF Suomi
Väylävirasto
Ympäristöministeriö

Mellanrubriker

Allmänna kommentarer om betänkandet och dess förslag samt om genomförandet av skyldigheterna enligt miljöbrottsdirektivet

Kommentarer om förslagen om preskription av åtalsrätten (8 kap. 1 § 4 mom. i strafflagen)

Kommentarer om de ändringsförslag som föreslås i 9 kap. 5 § i strafflagen och som gäller skalan för samfundsbot samt om förslagen i fråga om skalan för samfundsbot som döms ut på grund av sanktionsbrott (46 kap. 13 § i strafflagen)

Kommentarer om de ändringar som föreslås i paragraferna om underlåtenhet att anmäla grovt brott och om brott som begåtts i terroristiskt syfte (15 kap. 10 § och 34 a kap. 1 § i strafflagen)

Kommentarer om de ändringar som föreslås i paragrafen om miljöförstöring (48 kap. 1 § i strafflagen)

- a) 1 mom.
- b) 2 mom.
- c) 3 mom.
- d) det föreslagna nya 4. mom

Kommentarer om de ändringar som föreslås i paragraferna om miljöförseelse och miljöförstöring av oaktsamhet (48 kap. 3 och 4 § i strafflagen)

Kommentarer om de föreslagna nya straffbestämmelserna om avfallsbrott och grovt avfallsbrott (nya 4 a och 4 b § i 48 kap. i strafflagen)

Kommentarer om de föreslagna nya straffbestämmelserna om försvagning av atmosfären och grov försvagning av atmosfären (nya 4 c och 4 d § i 48 kap. i strafflagen)

Kommentarer om de föreslagna nya straffbestämmelserna om brott som gäller utsläppande på marknaden av miljöfarlig produkt och grovt brott som gäller utsläppande på marknaden av miljöfarlig produkt (nya 4 e och 4 f § i 48 kap. i strafflagen)

Kommentarer om den föreslagna nya straffbestämmelsen om brott gällande invasiva främmande arter (den nya 4 g § i 48 kap. i strafflagen)

Kommentarer om de ändringar som föreslås i paragrafen om naturskyddsbrott (48 kap. 5 § i strafflagen)

Kommentarer om den föreslagna nya straffbestämmelsen om miljösabotage (nya 5 b § i 48 kap. i strafflagen)

Kommentarer om de ändringar som föreslås i paragrafen om miljöbrott som begåtts av utländska fartyg i den ekonomiska zonen (48 kap. 10 § i strafflagen)

Kommentarer om de nya bestämmelser om tillämpningsområdet som föreslås i 48 och 48 a kap. i strafflagen och som i vissa situationer gäller att jämställa verksamhet som bedrivs med stöd av tillstånd med verksamhet som bedrivs utan tillstånd (48 kap. 7 a § och 48 a kap. 4 b § i strafflagen)

Kommentarer om de föreslagna nya straffbestämmelserna om avskogningsbrott och grovt avskogningsbrott (nya 3 c och 3 d § i 48 a kap. i strafflagen) samt om de ändringar som föreslås i 48 a kap. 6 a § i strafflagen som gäller juridiska personers straffansvar

Kommentarer om de ändringar som föreslås i tvångsmedelslagen och polislagen

Kommentarer om de ändringar som föreslås i medborgarskapslagen, gränsbevakningslagen och lagen om Försvarsmaktens handräckning till polisen

Kommentarer om de ändringar som föreslås i upphandlingslagen och försörjningslagen

Kommentarer om de ändringar som föreslås i straffregisterlagen

Kommentarer om de ändringar som föreslås i miljöskyddslagen för sjöfarten

Kommentarer om de ändringar som föreslås i naturvårdslagen

Kommentarer om de ändringar som föreslås i lagen om Finlands ekonomiska zon

Kommentarer om de ändringar som föreslås i lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter

Kommentarer om de ändringar som föreslås i lagen om tillsyn över skyldigheterna och om påföljder enligt EU:s avskogningsförordning

Kommentarer om andra föreslagna lagändringar

Kommentarer om bestämmelserna i miljöbrottsdirektivet, som i betänkandet inte anses förutsätta lagstiftningsändringar

Kommentarer om granskningen av förslagens huvudsakliga konsekvenser

Kommentarer om utvärderingen av andra alternativ för genomförandet

Kommentarer om avsnittet som handlar om förhållandet till grundlagen och lagstiftningsordningen

Övriga kommentarer

Matikkala Jussi
Oikeusministeriö

Mäkipää Leena
Oikeusministeriö